



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce N. H. T., zastoupeného Mgr. Petrem Volšíkem, advokátem v Praze 8, Sokolovská 161, proti žalovanému Ministerstvu vnitra, Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní přihrádka 21/OAM, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 7. 2003, čj. OAM-2194/VL-20-ZA-03-2003, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2004, čj. 55 Az 758/2003 - 38,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2004, čj. 55 Az 758/2003 - 38, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 18. 7. 2003 nebyl žalobci udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný současně rozhodl, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona.

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Brně. Namítl, že v rozhodnutí ministerstva nebyly řádně posouzeny jeho argumenty ve vztahu k § 91 zákona o azylu. Uvedl, že ve Vietnamu není respektováno lidské právo a z důvodu svého odchodu by byl v domovském státě ještě více šikanován úřady a bylo by pro něj složité najít si práci. V České republice má bratra a sestru, se kterými by chtěl svým rodičům pomoci z bídy, která ve Vietnamu panuje, má zde rovněž českou přítelkyni. Dovolával se shovívavosti soudu a požádal o opětovné přezkoumání případu. Žalovaný dle jeho názoru nedostatečně zvážil okolnosti uvedené v § 14 zákona o azylu.

Krajský soud v Brně usnesením napadeným kasační stížností žalobu odmítl proto, že podání žalobce postrádá náležitosti žaloby vymezené v ustanovení § 71 odst. 1 písm. a) až f) s. ř. s., neboť žalobce se v podstatě omezil na pouhé vyjádření nesouhlasu s napadeným rozhodnutím žalovaného v zákonné lhůtě; podání dále postrádá uvedení tvrzených

důvodů nezákonnosti, upřesnění právní argumentace, označení napadených výroků, i petit žaloby. Bez doplnění žaloby ve smyslu uvedeného ustanovení nebylo možno o věci dále jednat, soud proto usnesením ze dne 11. 11. 2003 vyzval žalobce k odstranění nedostatků žaloby a současně ho poučil, že v případě nevyhovění výzvě ve stanovené lhůtě žalobu odmítne. Posledně jmenované usnesení bylo dle odůvodnění kasační stížností napadeného usnesení Krajského soudu v Brně doručeno žalobci dne 4. 2. 2004, a to fikcí náhradního doručení podle ustanovení § 46 odst. 4 o. s. ř., za použití § 42 odst. 5 s. ř. s. Na uvedenou výzvu žalobce nereagoval, krajskému soudu tedy nezbylo, než žalobu usnesením odmítnout v souladu s ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s. Usnesení o odmítnutí žaloby žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl včasnou kasační stížností; tvrdil, že nebyly naplněny zákonem požadované podmínky pro odmítnutí podání, neboť ve věci bylo možno jednat i bez doplnění žaloby. Stěžovatel rovněž požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku; takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud poté na základě kasační stížnosti přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti. Shledal přitom vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž musel přihlídnout z úřední povinnosti:

Ze soudního spisu vyplývá, že žaloba ze dne 25. 7. 2003 neobsahovala den doručení napadeného rozhodnutí žalovaného žalobci, označení výroků rozhodnutí, které žalobce napadá, žalobní body, z nichž by bylo patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné, jaké důkazy k prokázání svých tvrzení žalobce navrhuje provést a návrh výroku rozsudku. K odstranění těchto nedostatků podání byl žalobce vyzván usnesením krajského soudu ze dne 11. 11. 2003 a současně byl poučen, že v případě nevyhovění výzvě ve stanovené lhůtě soud žalobu odmítne. Toto usnesení bylo žalobci doručováno na adresu L. 192, H. n. N., kterou krajský soud zjistil z vrácené posledně doručované zásilky (na adresu bytového střediska), na jejíž zadní stranu bylo připsáno, že stěžovatel je na adrese v H. n. N. na propustce do 21. 11. 2003. Žalobce nebyl na uvedené adrese zastížen, proto byla dne 23. 1. 2004 zásilka uložena u držitele poštovní licence. Vzhledem k tomu, že uložená písemnost nebyla vyzvednuta do 10 dnů od uložení, Krajský soud v Brně dovodil, že

dnem doručení je 4. 2. 2004 (pro úplnost se uvádí, že pokud by bylo náhradní doručení účinné, dnem doručení by bylo pondělí 2. 2. 2004). Krajský soud v Brně se poté dvakrát písemně dotazoval Pobytového střediska, zda se stěžovatel stále zdržuje na propustce a na jaké adrese, když však neobdržel z pobytového střediska odpověď na svůj dotaz ani po urgenci, upustil od dalšího zjišťování předmětné skutečnosti a vydal napadené rozhodnutí. Telefonickým dotazem na Pobytové středisko přitom Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel dne 23. 1. 2004 odešel z pobytového střediska na dlouhodobou propustku k panu V. D. L. do P., J. 11.

Podle ustanovení § 46 odst. 4 o. s. ř., ve znění platném v době doručování, za použití ustanovení § 42 odst. 5 s. ř. s., nebyl-li adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, zastížen, ačkoli se v místě doručení zdržuje, písemnost se uloží a adresát se vhodným způsobem vyzve, aby si písemnost vyzvedl. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do deseti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl.

Vzhledem k tomu, že procesní důsledky spojené s fikcí doručení předmětné zásilky mají zásadní význam pro další řízení, a shora popsané skutečnosti vyvolaly pochybnosti, zda se stěžovatel na adrese, na níž mu bylo doručováno zdržoval, měl si krajský soud tuto skutečnost ověřit. V opačném případě lze vznést oprávněně pochybnosti, zda se stěžovatel skutečně zdržoval v rozhodné době na adrese, na níž mu byla výzva doručována, a zda tedy v daném případě byly splněny podmínky pro uplatnění fikce doručení. Tato skutečnost byla zjiřitelná například dotazem na Pobytové středisko; to bylo krajskému soudu známo, neboť ze soudního spisu vyplývá, že se na ni dvakrát písemně dotazoval. Krajský soud však poté, co neobdržel z pobytového střediska odpověď na svůj dotaz ani po urgenci, upustil od dalšího zjišťování předmětné skutečnosti a vydal napadené rozhodnutí. Tento postup krajského soudu neodpovídá zákonu (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2005, čj. 7 Azs 57/2005 - 46)¹. V této souvislosti lze poukázat také na náleží Ústavního soudu ze dne 16. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 451/03, publikovaný pod č. 131/2004 Sb. ÚS, z něhož plyne, že v případě náhradního doručování je ustanovením § 46 odst. 4 o. s. ř. (po novelizaci občanského soudního řádu účinné od 1. 1. 2005 se jedná o odstavec 6) konstruována právní fikce, že účinky doručení písemnosti nastanou po uplynutí stanovené doby *ex lege* i vůči tomu, kdo písemnost fakticky nepřevzal. Právní fikce jako nástroj odmítnutí reality právem je nástrojem výjimečným. Aby mohla svůj účel, dosažení právní jistoty, splnit, musí respektovat všechny náležitosti, které s ní zákon spojuje. Nejsou-li všechny právní náležitosti splněny, není soud oprávněn naplnění fikce konstatovat. Základní náležitostí požadovanou citovaným ustanovením je, že se adresát v místě doručování zdržoval v době, kdy je toto doručování uskutečňováno. *A contrario*, pokud se účastník v místě doručení nezdržuje, fikce doručení nastoupit nemůže. Takto výslovně formulované pravidlo nepřipouští modifikaci.

V daném případě bylo prokázáno, že se stěžovatel v rozhodné době na adrese, na níž mu byla výzva doručována, nezdržoval, a proto nenastala fikce jejího doručení. V důsledku toho, že stěžovatel nebyl k odstranění vad podání řádně vyzván, nebyly splněny zákonné podmínky pro odmítnutí žaloby podle v souladu s ustanovením § 37 odst. 5 s. ř. s.

¹ <http://www.nssoud.cz/anonym.php?ID=591>

Řízení u krajského soudu tak trpí vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] a Nejvyšší správní soud k této skutečnosti přihlédl z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.). V dalším řízení proto krajský soud stěžovateli především řádně doručí výzvu k odstranění vad podání.

Jelikož v řízení vyšla najevo vada, k níž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud napadené usnesení podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Krajský soud je vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu vázán (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 31. ledna 2006

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu